

АКТУАЛНИ ТЕХНОЛОГИЧНИ СХЕМИ ЗА ОБЕЗВОДНЯВАНЕ ПРИ ПОДВОДЕН ДОБИВ СЪС ЗЕМСНАРЯД

Ивайло Копрев

Минно-геоложки университет "Св. Иван Рилски", 1700 София, E-mail: ivomad@abv.bg

РЕЗЮМЕ. Разгледани са най-често използваните технологични схеми на обезводняване на добитото полезно изкопаемо със земснаряд. Сравнени са технологичните схеми по фактора наличие на "отмиваемите частици" в добитите пясъци.

ACTUAL TECHNOLOGICAL SCHEMES FOR DRYING IN UNDERWATER MINING BY DREDGE

Ivaylo Koprev

University of Mining and Geology "St. Ivan Rilski", 1700 Sofia, e-mail: ivomad@abv.bg

ABSTRACT. Examined are the most frequently used technological schemes of dehydration of minerals extracted by dredge. Compares technological schemes in the presence of factors "particulate matter" in extracted sands.

Въведение

Технологията за добив на пясъци със земснаряд е една от най – често използваните, защото позволява гарантиране на постоянна производителност и зърнометрия на добития материал. Ключовият момент при подводния добив със земснаряд е обезводняването на добитото полезно изкопаемо. В практиката се прилагат три технологични схеми за обезводняване:

- Използване на намивно поле;
- Използване на обезводнително колело;
- Използване на хидроциклон.

Целта на обезводняването е от постъпилите "пулп" да се отдели водата, така че към трошачно – миячно пресеивна инсталация да се подава материал със влажност не по - голяма от 20 %. Съгласно БДС EN 171 - 83 – Пясък за обикновен бетон и БДС EN- 2271 – 83 – Пясък за

строителни разтвори отмиваемите частици не могат да превишават 3 %.

Технологична схема на подводен добив на пясъци със земснаряд и намивно поле

Използването на технологичната схема на подводен добив на пясъци със земснаряд и намивно поле е често срещана в близкото минало и се характеризира със своята простота. Необходимото условие е наличие на свободна площ за разполагане на две намивни полета. Технологията се заключава в намиване на добития пулп в намивно поле 1 (фиг.1) След престояване на пулпа в полето около 12 часа той се пробутва с помощта на булдозер до багера захранващ бункера на ТМСИ. За осигуряване непрекъснатост на работата намивните полета обикновено са две – когато в едното се намива от другото с захранва ТМСИ.

Фиг.1. Намивно поле при работа със земснаряд

Очевидни са няколко съществени недостатъка на схемата:

1. Наличие надопълнително оборудване (булдозер и багер) за захранване ТМСИ.

2. Невъзможност за сепариране на отмиваемите частици. Те се утаяват гравитачно т.е са най – отгоре което автоматично ги вкарва в инсталацията, а от там се компрометира качеството на добития пясък по отношение на наличие на отмиваемите частици. За да се реши

проблема се налага инвестиране в сита с по голяма площ и оросителни системи за миене с многократно по – висок дебит отколкото при другите технологични схеми.

3. Необходимост от голяма площ за създаване на минимум две наливни полета.

4. Големи загуби на добит материал от наливане и от невъзможност за пълно изгребване на полето.

Тази схема на добив се използваше в кариерите в Софийското поле до средата на 2007 г., след това бе заменена с по-съвременната схема - Земснаряд - Обезводнително колело.

Технологична схема на подводен добив на пясъци със земснаряд и обезводнително колело

За избягване на голяма част от недостатъците на схемата на добив на земснаряд с наливно поле се пристъпи към промяна на схемата. Използването на обезводнително колело (фиг. 2) позволява премахване на допълнителното оборудване (булдозер, багер). Не е необходима голяма площ за разполагането му. Намалява значително загубата на добит материал. Позволява сепариране на материала (-500 μ m +75 mm). Обезводнителното колело осигурява много добра синхронизация между добивната машина – земснаряд и ТМСИ. При направените лабораторни изследвания на материала след преминаване през обезводнително колело отмиваемите частици са в диапазона 7 - 10 %.

Фиг. 2. Обезводнително колело

Основният недостатък на обезводнителното колело е необходимостта от построяване на тунел (междинен склад), от които с помощта на четири питателя се подава обезводнения материал към ТМСИ. Изграждането на тунела е скъпа инвестиция, чиято цел е премахване на спомагателната техника, но при неблагоприятни геоложки условия на находищата – наличие на глина и финни фракции (Кривина, Пет могили) тунела не функционира успешно самостоятелно и се налага използването на багер за храняване на ТМСИ.

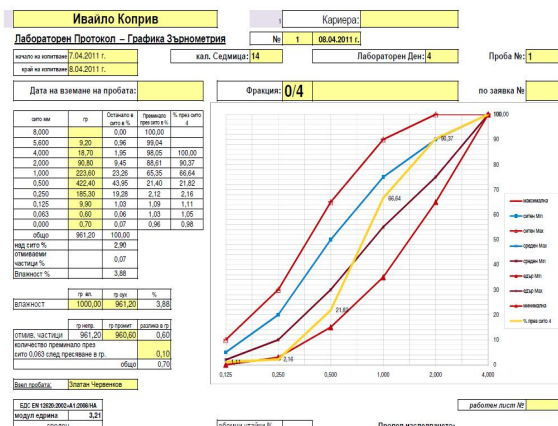
Технологична схема на подводен добив на пясъци със земснаряд и хидроциклон

Най – съвременната технологична схема на добив на пясъци е земснаряд – хидроциклон (фиг.3). При нея се избягва наличието на скъпо съоръжение като тунела при обезводнителното колело. Постига се изключителна зърнометрия на добития и пресят материал (отмиваемите частици под 0,1 %) (фиг.4).

Фиг.3. Хидроциклон и обезводнително сито

Използването на хидроциклона позволява освен стандартния пясък (0 – 4 mm) да се извадят и нови номенклатури материал годен за направа на специализирани мазилки и др.

Фиг.4. Зърнометричен състав на материал добит по технологичната схема земснаряд – хидроциклон

Технологичната схема на добив земснаряд – хидроциклон напълно изключва спомагателна техника за захранване на инсталацията. Връзката е директна от земснаряда материала се подава направо в хидроциклона, а от там на обезводнително сито, което сепарира две фракции – „0 – 4“ mm и „4 +“ mm. В самия хидроциклон могат да се сепарират и няколко микронизирани фракции. По този начин се успява да се извлекат и предложат на пазара значително по скъпите микронизирани фракции на пясък.

Основния недостатък на предлаганата технологична схема на добив земснаряд – хидроциклон е, че

Препоръчана за публикуване от Катедра
 „Открито разработване на полезни изкопаеми и взривни работи“, МТФ

сепарирането на фракциите „4 – 8“ mm, „8 – 16“ mm „16 +“ mm трябва да се извършва допълнително. Друг недостатък е, че хидроциклона ограничава производителността на земснаряда до около 250 t/h.

Заклучение

При избора на подходяща технологична схема на добив на пясъци със земснаряд от първостепенно значение е геоложкия строеж на експлоатираното находище. При едни и същи геоложки условия най – добри технико – икономически показатели дава технологичната схема земснаряд – хидроциклон. При нея инвестицията е най – ниска, производителността е сравнително висока, а необходимия персонал е най - малко.

Литература

Копрев, И. 2011. Цялостен технически проект за осигуряване проводимостта на речното легло на р. Марица в участък, попадащ в имот № 000563, в землището на гр. Свиленград, област Хасково.
 Копрев, И. 2008. Годишен технически проект на находище „Кривина“ за 2008 г.
www.Linatex.com
www.Dragflow.it